

Ο αγώνας στο Κέντρο Κράτησης Ελληνικού

Γιώργος Α.

*Το μήνυμα της Ευρώπης προς τους νεοαφιχθέντες στο έδαφός της είναι σαφές:
...το χαλί καλωσορίσματος έχει παρέλθει.*

*Οι ανησυχίες για την έξαρση της εγκληματικότητας, το κόστος
και την αναποτελεσματικότητα των πολιτικών ενσωμάτωσης,
η αυξανόμενη επιβάρυνση των δημόσιων υπηρεσιών έχουν ήδη γείρει την πλάστιγγα
υπέρ της προστασίας των συμφερόντων των λαών της Ευρώπης
και κατά των ιδεωδών και των «αξιών» της ανοιχτής κοινωνίας.*

Δημήτρης Παπαδημητρίου, Επίτιμος πρόεδρος Migration Policy Institute

Στην ήσυχη, μεσοαστική γειτονιά του Ελληνικού, όχι πολύ μακριά από τα βλέμματα των ανύποπτων περαστικών, λειτουργούσε ένα μικρό ΠΡΟΚΕΚΑ (Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών), ασφυκτικά γεμάτο με μετανάστες «χωρίς χαρτιά», πιασμένους στις επιχειρήσεις-σκούπα της Αστυνομίας· εν μέσω κρίσης, αποτελούσαν τον βολικό εχθρό του έθνους. Βαφτισμένα «κέντρα φιλοξενίας» σε μια γελοία προσπάθεια να αποκρυφτεί το γεγονός ότι, ουσιαστικά, ήταν φυλακές, τα κέντρα κράτησης αποτελούν παγκοσμίως την αιχμή του δόρατος της αντιμεταναστευτικής πολιτικής, μιας πολιτικής που κυρίως σκοπεύει στην επέκταση και εμβάθυνση των διαχωρισμών στο εσωτερικό της εργατικής τάξης.

Οι «φιλοξενοούμενοι» προλετάριοι στο Ελληνικό, όπως και στα άλλα κέντρα, απολάμβαναν τις γενναιόδωρες παροχές του ελληνικού κράτους: φαγητό τόσο κακής ποιότητας (αρακάς – φασόλια – φασόλια – αρακάς το καθημερινό μενού) που προτιμούσαν να μένουν νηστικοί παρά να το τρώνε· κατά δεκάδες στοιβαγμένοι στα κελιά· μπάτσους σε ρόλο γιατρού και σπάνιες επισκέψεις σε νοσοκομεία, ακόμη και για σοβαρά προβλήματα υγείας· μόνιμες ελλείψεις σε είδη ατομικής καθαριότητας και φάρμακα· κακομεταχειρι-

ση και ξύλο ως αντίδραση σε κάθε παράπονο και διαμαρτυρία.

Τον Οκτώβρη του 2014, οι έγκλειστοι μετανάστες εξεγείρονται. Είναι 120 άτομα στριμωγμένα σε 4 κελιά και κάποιοι από αυτούς έχουν συμπληρώσει το νόμιμο όριο κράτησης των 18 μηνών. Η εξέγερσή τους αυτή παίρνει κάποια δημοσιότητα και οργανώνεται διαδήλωση έξω από το κέντρο κράτησης. Είναι οι τελευταίοι μήνες της αυταρχικής, ρατσιστικής διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας. Ο διοικητής του κέντρου, που είναι και διοικητής του αστυνομικού τμήματος Ελληνικού, επιτρέπει σε μια ομάδα ατόμων να αρχίσει να επισκέπτεται τους κρατούμενους μετανάστες. Σκοπός του είναι να εκτονώσει την κατάσταση, επωφελούμενος, κατά κάποιον τρόπο, των αντανάκλαστικών της τοπικής Κοινωνίας των Πολιτών. Τα επισκεπτήρια αρχίζουν να γίνονται σε πιο μόνιμη βάση. Δίνονται τηλεκάρτες και είδη πρώτης ανάγκης στους μετανάστες, καθώς και κάποιες στοιχειώδεις νομικές συμβουλές.

Τον Δεκέμβρη του 2014, το κέντρο κράτησης μετατρέπεται σε χώρο κράτησης γυναικών μεταναστριών. Οι επισκέπτες συνεχίζουν τη δράση τους και αποκτούν μορφή συλλογικότητας. Τον Φλεβάρη του 2015, συμβαίνει μια τομή στη διαχείριση της καπι-

ταλιστικής κρίσης στον ελλαδικό χώρο: είναι η σειρά του ΣΥΡΙΖΑ, του κόμματος της αριστεράς του κεφαλαίου, να κυβερνήσει το κράτος. Ο αριστερός ανθρωπισμός βασιλεύει, αλλά δεν κυβερνά. Οι πιο πολλοί μετανάστες απελευθερώνονται από τα κέντρα κράτησης και μένουν μέσα όσοι έχουν καταδικές για ποινικές υποθέσεις. Μετανάστες και αλληλέγγυοι είναι ικανοποιημένοι· λίγοι, όμως, παρατηρούν μια λεπτομέρεια. Ο ΣΥΡΙΖΑ διατηρεί αυτούσιο το νομικό οπλοστάσιο της ρατσιστικής πολιτικής που πριν κατήγγειλε συστηματικά: ο χρόνος κράτησης των 18 μηνών για τους μη διαθέτοντες τα κατάλληλα χαρτιά παραμένει. Η υπόσχεση των συριζαίων για μείωση της φυλάκισης στους έξι μήνες το πολύ δεν θα γίνει ποτέ πραγματικότητα.

Η τοπική συλλογικότητα παίρνει το όνομα Αλληλέγγυοι κρατουμένων στα Νότια και συνεχίζει τη δράση της. Τα μέλη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ αποχωρούν. Όπως λέει ένας σταλινικός εξωκοινοβουλευτικός σε μια συντρόφισσα: «Εμείς είμαστε αλληλέγγυοι μόνο σε πολιτικούς αγωνιστές, όχι σε κοινούς μετανάστες!». Υπάρχουν προβληματισμοί για τη συνέχιση της δράσης. Στο κέντρο κράτησης Ελληνικού δεν παραμένουν παρά ελάχιστες γυναίκες, αρκετές από αυτές με ποινικά αδικήματα, που δύσκολα κατανοούν τον πολιτικό χαρακτήρα της δράσης των αλληλέγγυων. Οι μπάτσοι, όμως, συνεχίζουν το πατριωτικό τους καθήκον και συλλαμβάνουν σε δρόμους και στάσεις λεωφορείων γυναίκες «χωρίς χαρτιά» που γυρνάνε στο σπίτι τους από τη δουλειά, καθαρίστριες σε σπίτια αφεντικών ή κατ' οίκον νοσοκόμες ηλικιωμένων. Τα κρατητήρια του Ελληνικού ξαναγεμίζουν. Τα προβλήματα παραμένουν, οι συνθήκες διαβίωσης δεν βελτιώνονται στο ελάχιστο.

Στα τέλη του Οκτώβρη του 2015 οι κρατούμενες συνειδητοποιούν ότι το όριο του εξαμήνου κράτησης των μεταναστών που είχε εξαγγείλει ο ΣΥΡΙΖΑ είναι ψέμα. Λίγο πριν τη λήξη των έξι μηνών, οι μετανάστριες παίρνουν ένα έγγραφο που παρατείνει την κράτησή τους για ακόμα τρεις μήνες. Στο

κέντρο κράτησης επικρατεί οργή για αυτό το ιδιόμορφο «καψώνι». Υπάρχει η πρόθεση να γίνει αποχή συσσιτίου και αυτό γίνεται γνωστό στους Αλληλέγγυους. Διοργανώνεται μια παρέμβαση στο κέντρο κράτησης την ημέρα που θα ξεκινούσε η αποχή συσσιτίου. Συμβαίνει, όμως, ένα γεγονός που αλλάζει την κατάσταση.

Λίγες μέρες πριν την προγραμματισμένη παρέμβαση, πέντε γυναίκες από τη Γεωργία οδηγούνται από το Ελληνικό στο αεροδρόμιο με σκοπό την απέλαση. Βρίσκονται σε έναν χώρο μαζί με άλλους 40 μετανάστες και μετανάστριες. Όταν αρνούνται την απέλαση, οι μπάτσοι τις ξυλοφορτώνουν. Οι έγκλειστες στο Ελληνικό μαθαίνουν τηλεφωνικά για το περιστατικό κι αρχίζουν να φοβούνται ότι η αντίδρασή τους θα δώσει την ευκαιρία στους δεσμοφύλακες τους να τις αρπάξουν και να τις απελάσουν χωρίς να προλάβει να αντιδράσει ή να τις βοηθήσει κανείς.

Το Σάββατο 31 Οκτώβρη, περίπου 55 αλληλέγγυες και αλληλέγγυοι κάνουν παρέμβαση στο κέντρο κράτησης Ελληνικού με πανό στα χέρια και φωνάζοντας συνθήματα. Οι κρατούμενες ενθουσιάζονται με αυτή την κίνηση αλληλεγγύης και πολλές είναι έτοιμες να ξεκινήσουν αποχή συσσιτίου. Όταν οι αλληλέγγυοι αποχωρούν, εμφανίζονται οι δεσμοφύλακες με χαρτιά στα χέρια λέγοντας πως όποια θέλει να κάνει αποχή από το συσσίτιο πρέπει να υπογράψει. Υπονοώντας ότι θα υπάρξουν συνέπειες, πετυχαίνουν την υποχώρηση των κρατουμένων. Με την εξαίρεση της Μαροκινής εργάτριας Σάναα Τάλεμπ και μιας άλλης κρατούμενης που απέχει από το συσσίτιο για δυο μέρες. Η Σάναα συνεχίζει. Είναι πολύ οργισμένη με την παράταση της κράτησής της από τους έξι στους εννιά μήνες και θέλει επιτέλους να απελευθερωθεί. Είναι αποφασισμένη να αγωνιστεί για την ελευθερία της.

Την Πέμπτη 5 Νοεμβρίου κι ενώ βρισκόταν σε αποχή συσσιτίου ήδη για πέντε μέρες, της ανακοινώνεται ότι θα αφεθεί ελεύθερη. Ο ενθουσιασμός της δεν κρατάει για

πολύ. Μεταφέρεται με χειροπέδες σε περιπολικό και οδηγείται στο υπόγειο πάρκινγκ της Διεύθυνσης Αλλοδαπών στην Πέτρου Ράλλη. Μετά από πολύωρη παραμονή εκεί, την οδηγούν στο αεροδρόμιο. Καταλαβαίνει ότι την προορίζουν για απέλαση και αντιστέκεται. Την χτυπούν, την τραβάνε από τα μαλλιά, της κλείνουν το στόμα με το χέρι. Κι όλα αυτά ενώ τα χέρια της είναι δεμένα με χειροπέδες. Οδηγείται ματωμένη και πολύ ταραγμένη στο αεροπλάνο· ο πιλότος αρνείται να επιτρέψει να ταξιδέψει στο αεροσκάφος μια επιβάτης σε τέτοια κατάσταση. Η Τάλεμπ μεταφέρεται πίσω στην Πέτρου Ράλλη και της φορτώνονται κατηγορίες: απείθεια και καταστροφή περιπολικού. Για πρώτη φορά μετανάστρια κατηγορείται για απείθεια επειδή δεν συναίνεσε στην απέλασή της.

Οι αγώνες και το κίνημα αλληλεγγύης συνεχίζονται. Συλλογικότητες του αντιεξουσιαστικού χώρου συγκεντρώνονται στα δικαστήρια κι έξω από το κέντρο κράτησης και διαδηλώνουν στο Ελληνικό και στο κέντρο της Αθήνας. Οι έγκλειστες μετανάστριες αποκτούν αγωνιστική συνείδηση. Παρά την κακομεταχείριση που υφίστανται –μια πρόσφυγας από το Ιράν απέβαλλε παρά τις εκκλήσεις της για μεταφορά στο νοσοκομείο λόγω αιμορραγίας– κάνουν απεργία πείνας τον Δεκέμβρη του 2015 για δύο μέρες και τον Απρίλη του 2016 για περισσότερες. Η Μη Κυβερνητική Οργάνωση PRAKSIS καταστέλλει την απεργία πείνας του Απρίλη, δείχνοντας τον πραγματικό ρόλο αυτών των φιλανθρωπικών προσώπων του κράτους και του κεφαλαίου. Απομονώνει τις πιο παλιές και δραστήριες κρατούμενες, τη Σάναα Τάλεμπ και τη Μάρτα, λέγοντας στους μπάτσους να τις κρατήσουν στα κελιά τους και μιλάει στις υπόλοιπες στο προαύλιο. Οι υπάλληλοι της ΜΚΟ τις πείθουν για το αγνό των προθέσεων της αριστερής κυβέρνησης και υπόσχονται την άμεση αποφυλάκισή τους. Αναίμακτη καταστολή με μια νέα, πρωτοποριακή μέθοδο της κυβερνοαριστεράς.

Οι αγωνιζόμενες μετανάστριες αποφυλακίζονται σιγά-σιγά μέχρι το τέλος του καλοκαιριού του 2016. Αρκετές από αυτές βρίσκουν καταφύγιο σε καταλήψεις για στέγαση μεταναστών και προσφύγων που ξεπηδούν σαν μανιτάρια στο κέντρο της Αθήνας και αλλού. Είναι μια από τις πιο σημαντικές μορφές του κινήματος αλληλεγγύης που αναπτύσσεται, όπου απαντιέται ειρωνικά η «παραίτηση» των ελλήνων ρατσιστών «αφού θέλετε τους μετανάστες, γιατί δεν τους παίρνετε σπίτια σας;». Οι αποφυλακισμένες συναντούν ένα κομμάτι της κοινωνίας πολύ διαφορετικό από αυτό που τις φυλάκισε και συμμετέχουν πια κι οι ίδιες σε πορείες και κινήσεις αλληλεγγύης.

Με τον ενεργό πυρήνα των μεταναστριών να μην είναι πια πίσω από τα σίδερα, οι ανθρωποφύλακες προσπαθούν να απομονώσουν **αποτελεσματικά** τις φυλακισμένες του Ελληνικού. Τον Σεπτέμβρη του 2016, απαγορεύεται η πρόσβαση των Αλληλέγγυων κρατουμένων στα Νότια στα επισκεπτήρια. Ακολουθεί μια σειρά παρεμβάσεων και δράσεων επί μήνες με αποκορύφωμα την πορεία εκατοντάδων αντιεξουσιαστών και μεταναστών τον Γενάρη του 2017. Το κέντρο κράτησης Ελληνικού περικυκλώνεται επί ώρες. Οι φοβισμένοι μπάτσοι καλούν επειγόντως ενισχύσεις και περνούν ένα αγωνιώδες σαββατιάτικο απόγευμα.

Την επόμενη μέρα, κάτω από την πίεση των κοινών αγώνων ντόπιων και μεταναστών, το κέντρο κράτησης Ελληνικού κλείνει. Οι έγκλειστες μετανάστριες μεταφέρονται στα κρατητήρια της Πέτρου Ράλλη. Οι περισσότερες από αυτές αποφυλακίζονται, μα κάποιες άλλες παίρνουν τη θέση τους στα κελιά της Διεύθυνσης Αλλοδαπών. Φυλακίζονται εκεί προσεκτικά, σιωπηρά, με μόνους επισκέπτες τα μέλη των ΜΚΟ και όσο γίνεται πιο μακριά από τους αλληλέγγυους...

Μια πρώτη αποτίμηση

Η πραγματικότητα της ζωής ενός μετανάστη είναι δύσκολη σε κάθε μικρή και μεγάλη πτυ-

χή της. Κάθε πράξη τους διώκεται ποινικά: η είσοδος στην Ελλάδα, η έξοδος από την Ελλάδα για μια ευρωπαϊκή χώρα καθώς και η παραμονή τους εδώ. Μεγάλο ποσοστό όσων δεν έχουν χαρτιά κρίνονται επικίνδυνοι για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια και μπαίνουν σε πανευρωπαϊκές λίστες ανεπιθυμητών· γίνονται *persona non grata* παρόμοια με τους μεγαλοεγκληματίες και τους «τρομοκράτες». Οι αιτήσεις ασύλου βρίσκουν πολλά εμπόδια: πλήθος δικηγόρων τάζει εξασφάλιση της πολυπόθητης απόφασης ασύλου, αποσπά τις οικονομίες των μεταναστών και μετά εξαφανίζεται. Για να εκδοθεί μια θετική απόφαση για χορήγηση ασύλου απαιτείται, μεταξύ άλλων, ο μετανάστης να διώκεται σε ολόκληρη την επικράτεια της χώρας προέλευσης, αλλιώς του προτείνεται να επιστρέψει στην πατρίδα του και να κατοικήσει σε άλλη περιοχή. Κάποιες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γερμανία, δεν θεωρούν πια χώρες σαν το Αφγανιστάν εμπόλεμες παρά τις αιματηρές εχθροπραξίες που διεξάγονται εκεί καθημερινά.

Οι Αλληλέγγυοι κρατουμένων στα Νότια προσέγγισαν τη μεταναστευτική εμπειρία βρίσκοντας και μιλώντας στις ίδιες τις μετανάστριες, έστω και πίσω από τις τζαμαρίες του χώρου επισκεπτηρίων ενός κέντρου κράτησης. Η επικοινωνία και η οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης απαίτησε πολλές φορές μήνες, τον αναγκαίο χρόνο για να διώξουν την καχυποψία και να μην πέσουν στην παγίδα της αριστερής φιλανθρωπίας και των απλών καταγγελιών στα φιλικά ΜΜΕ. Οι έγκλειστες μετανάστριες του Ελληνικού δεν αγωνίστηκαν τυχαία, ούτε επειδή ήταν πολιτικοποιημένες από τα πριν. Συχνά δεν μπορούσαν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους παρά μόνο με νοήματα. Ήξεραν, όμως, ότι δεν θα έμεναν μόνες· κάθε τους πράξη αντίστασης είχε πάντα την αλληλεγγύη των «απέξω». Για να κάνεις κοινούς αγώνες με τους μετανάστες πρέπει πρώτα να συναντηθείς μαζί τους και να αφιερώσεις αρκετό χρόνο για να καταλάβεις ότι και αυτοί μπορούν να μιλήσουν μια χαρά τη γλώσσα των κοινωνικών αγώνων.

Επενδύοντας στον εγκλεισμό:

Η αριστερή αντιμεταναστευτική πολιτική

Στις αρχές του 2015 σχηματίζεται η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Έχει έρθει η ώρα της αριστεράς του κεφαλαίου να διαχειριστεί την καπιταλιστική κρίση στην Ελλάδα. Μετονομάζει την κρίση του καπιταλισμού σε «ανθρωπιστική κρίση»· ο όρος αυτός θα χρησιμοποιηθεί αργότερα για να κωδικοποιησει τη μεγάλη αύξηση των προσφυγικών ροών το καλοκαίρι του 2015, ως αποτέλεσμα του εμφυλίου πολέμου στη Συρία. Οι αριστεροί γνωρίζουν πολύ καλά ότι διαχείριση της εργατικής τάξης σημαίνει όξυνση των διαιρέσεων στο εσωτερικό της εργατικής τάξης. Σε αντίθεση με τη δεξιά κυβέρνηση που διαδέχτηκαν, δεν ποντάρουν μόνο στον διαχωρισμό ντόπιων και ξένων εργατών αλλά και στους διαχωρισμούς μεταξύ των κοινοτήτων των μεταναστών. Οι συριζαίοι καμαρώνουν ότι έπεισαν την κοινωνία για τη διαφορά μεταξύ πρόσφυγα και μετανάστη¹. Με αυτό εννοούν ότι οι πρόσφυγες αξίζουν την αμέριστη συμπαράστασή μας –μέχρι ενός ορίου, βέβαια– ενώ οι μετανάστες είναι ιδιοτελείς, σκοτεινές φιγούρες που καλό θα ήταν να απελαθούν το ταχύτερο δυνατό. Για παράδειγμα, οι Σύριοι βαφτίζονται πρόσφυγες που δικαιούνται μιας κάποιας καλύτερης μεταχείρισης και οι υπόλοιποι ονομάζονται απλώς μετανάστες. Οι Αλγερινοί και οι Μαροκινοί χαρακτηρίζονται συλλήβδην εγκληματίες και στοιβάζονται στα άθλια κρατητήρια της Διεύθυνσης Αλλοδαπών της Πέτρου Ράλλη. Πακιστανοί και άλλοι κρατούνται στα κοντέινερ του κέντρου κράτησης της Αμυγδαλέζας με προνομιακή θέα στην Πάρνηθα. Όσοι βρεθούν να οδηγούν τις βάρκες που τους έφεραν στην Ευρώπη, θεωρούνται «δικινητές λαθρομεταναστών – δουλέμποροι», ανεξαρτήτως του τόπου καταγωγής τους, και φυλακίζονται στον Κορυδαλλό. Από το κα-

1. Αντίθεση, *Vogelfrei*. Τρία κείμενα για τη μετανάστευση, τις απελάσεις, το κεφάλαιο και το κράτος του, 2016, σελίδα 11 κ.ε.

λοκαίρι του 2017 και μετά τις συνεχιζόμενες επιθέσεις των φονταμενταλιστών ισλαμιστών σε ευρωπαϊκές μητροπόλεις, αρχίζει να προωθείται μια καινούρια κατηγορία μεταναστών: ο βετεράνος ή υποψήφιος τζιχαντιστής. Ευκαιρία για τους μπάτσους να απλώσουν τα πλοκάμια τους: «η ΕΛ.ΑΣ. έχει δημιουργήσει εκτεταμένο δίκτυο πληροφοριοδοτών, με στόχο να καταγράφονται άμεσα φαινόμενα ριζοσπαστικοποίησης σε κέντρα κράτησης και καταλήψεις στέγης μεταναστών».² Στοιχοποιούνται έτσι μετανάστες είτε επειδή είναι μουσουλμάνοι είτε επειδή παλεύουν για την ικανοποίηση των αναγκών στέγασής τους από κοινού με τους ντόπιους.

Τον Μάρτη του 2016, υπογράφεται η Συμφωνία Ε.Ε.-Τουρκίας «για τον τερματισμό της παράνομης μετανάστευσης». Η συμφωνία αυτή καταργεί το δικαίωμα του ασύλου και στην ουσία καταργεί την ιδιότητα του «πρόσφυγα», έτσι όπως αυτή εμφανίζεται στο διεθνές δίκαιο και στις διεθνείς συνθήκες.³ Απαγορεύεται η είσοδος στην Ε.Ε. μέσω των συνόρων Ελλάδας-Τουρκίας, ακόμα και σε Σύριοις, καθώς η Τουρκία θεωρείται πια «ασφαλής τρίτη χώρα». Οι ανεξέλεγκτες μεταναστευτικές ροές μειώνονται σημαντικά σε αυτό το σημείο της Μεσογείου για να αυ-

2. Σε επιφυλακή για τζιχαντιστές, *Καθημερινή* 6/08/2017.

3. Αντίθεση, *Vogelfrei*. Τρία κείμενα για τη μετανάστευση, τις απελάσεις, το κεφάλαιο και το κράτος του, σελίδα 16.

ξηθούν κάπου αλλού: στη θάλασσα περιοχή μεταξύ Λιβύης και Ιταλίας. Στην Ελλάδα παραμένουν κοντά στους 60.000 μετανάστες και το ελληνικό κράτος πρέπει να βρει έναν τρόπο να τους διαχειριστεί.

Η βασική στρατηγική της αριστερής κυβέρνησης είναι η εξαφάνιση των μεταναστών από τον δημόσιο χώρο. Αφού δεν είναι δυνατή άμεσα η εκμετάλλευσή τους ως μεταβλητό κεφάλαιο, οι μετανάστες οδηγούνται σε απομονωμένα μέρη, όπως ο Σκαρμαμαγκάς, τα οποία ονομάζονται «κέντρα φιλοξενίας». Πρόκειται ουσιαστικά περί στρατοπέδων που φυλάσσονται από στρατό και αστυνομία, η οποία απαγορεύει την είσοδο σε ντόπιους αλληλέγγυους και την επικοινωνία μαζί τους. Οι έγκλειστοι διαχωρίζονται εντός των στρατοπέδων αναλόγως της εθνικής τους προέλευσης, ώστε η οργή των άτυπα «εξορίστων» να καναλιζάρεται σε μεταξύ τους αντιπαράθεσεις και όχι σε εξεγέρσεις ενάντια στους ανθρωποφύλακες. Μια τακτική που δεν πετυχαίνει πάντα, όπως έχουν αποδείξει οι επαναλαμβανόμενες εξεγέρσεις στη Μόρια και αλλού.

Ταυτόχρονα με τον μαζικό εγκλεισμό των μεταναστών, το κράτος επιτίθεται ιδεολογικά και κατασταλτικά στα κομμάτια των αλληλέγγυων που δεν έχουν σχέση με τις ΜΚΟ.⁴ Κατηγορούνται για υποκίνηση της

4. Αντίθεση, *Vogelfrei*. Τρία κείμενα για τη μετανάστευση, τις απελάσεις, το κεφάλαιο και το κράτος του, σελίδα 20.

αντίστασης των μεταναστών κατά των κρατικών πολιτικών και τους αποδίδονται σκοτεινά και θολά κίνητρα, με σκοπό την απονομιμοποίηση οποιασδήποτε αλληλέγγυας πράξης και συνεισφοράς δεν ελέγχεται και δεν κατευθύνεται από το ελληνικό κράτος και τις ΜΚΟ.

«Να τους κάνουμε τον βίο αβίωτο»⁵

Η παραπάνω φράση-εντολή ενός αρχιμπάτσου στους υφισταμένους του συνόψιζε τη βασική στρατηγική της αυταρχικής κυβέρνησης Σαμαρά, την οποία οι ανθρωπιστές του ΣΥΡΙΖΑ στηλίτευαν. Αφού τα στρατο-αστυνομικά σώματα δεν μπορούσαν να σταματήσουν τους μετανάστες στα σύνορα, θα έπρεπε η Ελλάδα να γίνει ένας τόσο αφιλόξενος τόπος που θα απέτρεπε τόσο τον ερχομό όσο και τη διέλευση των ξένων εργατών προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Αιχμή αυτού του κρατικού σχεδιασμού ήταν τα κέντρα κράτησης που πολλαπλασιάστηκαν μετά το 2012 σε ολόκληρη τη χώρα.

Από τον Φλεβάρη του 2015 και μετά, η αριστερά του κεφαλαίου ανοίγει τις πύλες των στρατοπέδων συγκέντρωσης εργατών και όσοι δεν έχουν διαπράξει ποινικά αδικήματα απελευθερώνονται. Ικανοποιείται έτσι η κομματική βάση του ΣΥΡΙΖΑ, τα μέλη της οποίας συμμετείχαν σε κινήσεις ενάντια στον εγκλεισμό και στα κέντρα κράτησης. Πρόκειται για μια κίνηση φτηνού εντυπωσιασμού. Ελάχιστους μήνες αργότερα, τα κέντρα κράτησης ξαναγεμίζουν γιατί οι μετανάστες «είναι πια πάρα πολλοί» και «δεν έχουμε πού να τουςβάλουμε». Αυτή την πολιτική συνεχίζει να την εφαρμόζει ένας ανθρωπιστής αδιαμφισβήτητου κύρους, με θητεία στους *Πατρούς χωρίς Σύνορα*, ο υπουργός μεταναστευτικής πολιτικής Μουζάλας.

Αρχικά, στα νησιά δημιουργούνται κάποιοι «χώροι φιλοξενίας» που μοιάζουν αρκε-

5. Προτροπή του αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ. στους υφισταμένους του, 20/12/2013.

Εξέγερση στη Μόρια

τά με τις προτάσεις συριζαίων φιλομεταναστών: είναι ανοιχτοί, δηλαδή οι μετανάστες μπορούν να βγαίνουν έξω από τους χώρους τους, και τη διαχείρισή τους έχουν αναλάβει ΜΚΟ, όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Μόρια-Λέσβος) και η Praksis (δομή προσωρινής φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων - Μανταμάδο Λέσβου).⁶ Οι ΜΚΟ αναλαμβάνουν τη στέγαση, τη σίτιση και την ένδυση, καθώς και την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των λεγόμενων ευάλωτων ομάδων. Ο ρόλος της αστυνομίας περιορίζεται στην ταυτοποίηση των μεταναστών και στη φύλαξη των χώρων.

Το σκηνικό αυτό αλλάζει με την υπογραφή της *Συμφωνίας Ε.Ε.-Τουρκίας* τον Μάρτη του 2016. Οι περισσότεροι χώροι φιλοξενίας μετατρέπονται σε κλειστά κέντρα κράτησης. Στη Μόρια, για παράδειγμα, ο στρατός εμπλέκεται άμεσα στη διαχείριση και λειτουργία του κέντρου.⁷ Συμμετέχει στη διαμόρφωση των χώρων για την επέκταση των εγκαταστάσεων και αναλαμβάνει τη σίτιση. Μετά τη στρατιωτικοποίηση και τη μετατροπή των δομών φιλοξενίας σε δομές εγκλεισμού, αρκετές ΜΚΟ αποχωρούν ώστε να μην ταυτιστούν με κατασταλτικές πολιτικές και τσαλακωθεί η δημόσια εικόνα τους.

Οι τριβές των μεταναστών με τους ντόπιους, ιδίως στα νησιά, και η ανενόχλητη δράση των ρατσιστών, που φτάνουν στο ση-

6. Musaferat - Πρωτοβουλία για την ολική άρνηση στράτευσης, *Πληθυσμοί στο στόχαστρο*, 2016, σελ. 98 κ.ε.

7. Ό. π.

μείο να πετάνε βράχια πάνω στις σκηνές των «φιλοξενούμενων» στους καταυλισμούς στη Χίο, δίνουν την ευκαιρία στους συριζαίους να πλασάρουν σιγά-σιγά την ιδέα της κατασκευής περισσότερων και μαζικότερων κέντρων κράτησης. Με αυτό τον τρόπο, διαχειρίζονται και τους ξένους προλετάριους και τις ακροδεξιές αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών. Τα κονδύλια θα προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και θα είναι μια καλή πηγή προσέλκυσης επενδύσεων και τόνωσης των τοπικών οικονομιών. Οι δήμαρχοι Λέσβου, Χίου, Σάμου, Λέρου και Κω ταξιδεύουν οι ίδιοι στις Βρυξέλλες και εξασφαλίζουν ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα ύψους 50 εκατομμυρίων ευρώ. Σε αυτά τα νησιά η αστυνομία προωθεί εδώ και καιρό τη δημιουργία κλειστών κέντρων κράτησης χωρητικότητας 150-200 ατόμων κόστους περίπου 4,5 εκατομμυρίων ευρώ το ένα, ώστε οι απελάσεις στην Τουρκία να γίνονται πιο γρήγορα.⁸

Ο υπουργός μεταναστευσης Μουζάλας συνεχίζει την ιδιότυπη δράση του. Όταν μια γερμανική ΜΚΟ, η Arbeiter-Samariter-Bund (ASB), κάνει μια πρόταση ύψους 1,6 εκατομμυρίων δολαρίων για να μετατραπεί το εργοστάσιο της Σόφτεξ έξω από τη Θεσσαλονίκη σε έναν χώρο με θερμαινόμενα και υδροδοτούμενα κοντέινερ, ικανό να στεγάσει 1500 άτομα, ο ανθρωπιστής υπουργός απαιτεί 8 εκατομμύρια δολάρια για να προχωρήσει το έργο. Η ΜΚΟ φυσικά αρνείται να δώσει αυτό

το ποσό και οι μετανάστες στη Σόφτεξ εξακολουθούν να ζουν σε άθλιες συνθήκες. Οι αριθμοί των «φιλοξενούμενων» στους καταυλισμούς απέχουν πολύ από την πραγματικότητα, συνολικά είναι περίπου 13.000 λιγότεροι από αυτούς που ισχυρίζεται το υπουργείο μεταναστευσης. Φεύγουν όπως μπορούν, είτε για το εξωτερικό είτε για να βρουν ένα οποιοδήποτε κατάλυμα μακριά από την αθλιότητα των δομών φιλοξενίας. Στη Μόρια της Λέσβου οι μετανάστες μένουν σε σκηνές, ενώ χιονίζει και οι θερμοκρασίες είναι πολύ χαμηλές. Τρεις από αυτούς πεθαίνουν καθώς εισπνέουν αναθυμιάσεις από τα πλαστικά που έκαιγαν σε μια προσπάθεια να ζεσταθούν.⁹

Τον Φλεβάρη του 2017, οι εργαζόμενοι της Υπηρεσίας Ασύλου απεργούν γιατί το υπουργείο Μεταναστευσης παύει να τους πληρώνει. Από τις αρχές της «προσφυγικής κρίσης» του 2015 έχουν εισρεύσει στην Ελλάδα 803 εκατομμύρια δολάρια, από τα οποία έχει κατασπαταληθεί το 70%.¹⁰ Το καλοκαίρι του 2017, 117 ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες κρατούνται σε βρώμικα, συνωστισμένα κελιά αστυνομικών τμημάτων μαζί με ενήλικες άντρες γιατί οι δομές φιλοξενίας δεν επαρκούν.¹¹ Σαράντα βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ θέτουν θέμα Μουζάλα, αλλά αυτός έχει την υποστήριξη τόσο του πρωθυπουργού όσο και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Δεν υπάρχει κανένα θέμα ανικανότητας ή αναμενόμενων λαθών και παραλείψεων της δυσκίνητης κρατικής γραφειοκρατίας. Ο υπουργός επαναλαμβάνει συχνά και δημόσια την υποστήριξη του στη *Συμφωνία Ε.Ε.-Τουρκίας*. Κανένας κρατικός ή ευρωπαϊκός παράγοντας δεν πρόκειται να του κάνει σοβαρή κριτική, καθώς η

9. Daniel Howden – Αποστόλης Φωτιάδης, *Where did the money go? How Greece fumbled the refugee crisis*, στον ιστότοπο Refugees Deeply, προσπελάστηκε 11/05/2017.

10. Η κακοδιαχείριση έφερε το χάος και τη σύγχυση, Καθημερινή, 12/03/2017.

11. Σε κελιά αστυνομικών τμημάτων δεκάδες ανήλικοι μετανάστες, Καθημερινή, 06/08/2017.

8. Στις Βρυξέλλες οι δήμαρχοι των νησιών, Καθημερινή, 19/02/2017.

μοναδική προτεραιότητα σε όλη την Ευρώπη είναι ο περιορισμός της μετανάστευσης με οποιονδήποτε τρόπο. Το μότο είναι ένα: «Όσο πιο χαοτική είναι η κατάσταση στην Ελλάδα και όσο πιο αντίξοες είναι οι συνθήκες, τόσο πιο αποτελεσματικά αποτρέπονται οι μετανάστες που βλέπουν την Ελλάδα ως ένα δρόμο για να φτάσουν στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Το μέλλον της αντιμεταναστευτικής πολιτικής

Η αριστερή, ανθρωπιστική τακτική διαφέρει μόνο στην ηπιότητα του λόγου με την οποία παρουσιάζεται και δικαιολογείται από τη δεξιά, ρατσιστική και αυταρχική τακτική της κυβέρνησης Σαμαρά. Σκούπες και κέντρα κράτησης ήταν η πολιτική των νεοδημοκρατών, ανθρώπινα κέντρα κράτησης –που στην πραγματικότητα παραμένουν μπουντρούμια– η πολιτική των συριζαίων. Πραγματικός στόχος τους είναι η δημιουργία ενός αρχιπελάγους κέντρων κράτησης διασκορπισμένων σε όλη την επικράτεια και η εγκαθίδρυση μιας βιομηχανίας απελάσεων, αφού η παροχή ασύλου θα αφορά ελάχιστες εξαιρέσεις μεταναστών.

Όσοι θέλουν να είναι αλληλέγγυοι στους μετανάστες και στους αγώνες τους πρέπει να έχουν πάντα στο νου τους ότι η στρατηγική του κεφαλαίου και του κράτους του είναι οι εντεινόμενοι διαχωρισμοί στο εσωτερικό του προλεταριάτου. Ντόπιοι εναντίον ξένων, Σύριοι πρόσφυγες εναντίον «οικονομικών» μεταναστών, Αλγερινοί εναντίον Μαροκινών, μουσουλμάνοι εναντίον χριστιανών, μετανάστες με χαρτιά εναντίον μεταναστών χωρίς χαρτιά. Οι αγώνες για την απελευθέρωση των έγκλειστων σε αστυνομικά τμήματα και κέντρα κράτησης, για τη στέγαση, για καλύτερη διαβίωση ή για χαρτιά σε όλους θα παραμείνουν λειψοί και ανεπαρκείς αν δεν πολεμάμε ταυτόχρονα τον κατακερματισμό της εργατικής τάξης σε πολλά και αλληλοσυγκρουόμενα κομμάτια. Πρέπει να

προωθηθεί η συνείδηση ότι ο ίδιος εχθρός επιτίθεται στους προλετάριους, είτε όταν απολύει και μειώνει τον άμεσο και έμμεσο μισθό είτε όταν απελαύνει και φυλακίζει παριστάνοντας ότι φιλοξενεί: το κεφάλαιο και οι διάφοροι διαχειριστές του κράτους του.